

NOVELLIX

CARL-JOHAN MARKSTEDT

LÄRARHANDLEDNING

NOVELLIX

GUN- BRITT SUND STRÖM

BÖRJAN

EN NOVELL FRÅN NOVELLIX N° 40

INTRODUKTION

LEDTRÅDAR

Skapa förståelse och väck förväntningar genom att studera novellens titel, omslag, baksidestext och författarpresentation.

- **Titel.** Vilka tankar väcker titeln?
- **Baksidestext.** Baksidestexten är ett kortare utdrag ur novellen. Vad är det som sker i utdraget? Vilka personer handlar det om och hur är stämningen mellan dem? Vilka frågor väcker utdraget?
- **Författarpresentation.** På omslagets insida finns en presentation av Gun-Britt Sundström. Hur beskrivs hon? Vilka frågor engagerade henne?
- **Dina förväntningar.** Vad verkar *Början* handla om? Vad hoppas du att läsningen ska ge dig?

SOM ANDRA

Hur ska vara för att vara "som andra"? Är det viktigt att vara "som andra"? Hur är de som inte är "som andra" och hur blir de behandlade?

SAMTALA OM TEXTEN

INNEHÅLL

1. Vad handlar novellen om? Sammanfatta i ett par meningar.
2. Under hur lång tid utspelar sig novellen?
3. Beskriv Malin. Vad får vi veta om henne? Hur är hon som förälder?
4. När Noa börjar på dagis får Malin höra att han inte är "som andra". På vilka sätt avviker Noa från de andra barnen?
5. "Hon borde ha förstått att han var chanslös", tänker Malin när hon ser fotografiet på Noa första skoldagen. Varför tänker hon så?
6. En ny elev börjar i Noas klass. Vad förändras? Varför håller det inte i sig?
7. "Mobbing kunde man väl ändå inte kalla det?" menar lärarna på Noas skola. Har de rätt? Motivera med stöd i texten.
8. Vilken bild ger novellen av Noas skola? Hur är stämningen? Personalen? Hur hanterar de problemen kring Noa?
9. När trivs Noa som bäst? Hemma? På skolan?
10. Varför applåderar eleverna på skolavslutningen, när Noa ropas upp för att hämta sitt avgångsbetyg? Varför gör Noa en segergest?
11. Vad tänker och känner Malin när hon lämnar kyrkan. Hur har hon påverkats av allt som hänt Noa?

HUR ÄR NOVELLEN SKRIVEN?

1. Vad har novellen för berättarperspektiv: Vem är berättare och ur vems perspektiv skildras händelserna?
2. Beskriv novellens uppbyggnad: Hur inleds den? Vad är det som driver handlingen framåt? Finns det någon vändpunkt? Hur slutar novellen?
3. Är det något särskilt du fastnar för vad gäller novellens språk?

EGNA TANKAR

1. Vad skulle behöva ha förändrats på skolan för att Noa skulle ha fått det bättre?
2. Borde han bytt skola? Varför? Varför inte?
3. Var det något särskilt du fastnade för i novellen? Vad? Varför?

MOBBING KAN MAN VÄL INTE KALLA DET? – avslutande diskussionsövning

Nedan är ett antal citat ur novellen som ger exempel på hur mobbningen mot Noa går till och hur personalen agerar. Välj några av citaten som utgångspunkt för diskussioner i mindre grupper.

FÖRSLAG PÅ FRÅGOR

- Vad är det som beskrivs eller skildras?
- Vilka tankar och känslor väcker citatet hos er?
- Vad säger det om hur mobbning kan gå till?
- Vad tänker ni om skolpersonalens agerande och inställning?
- Vad hade kunnat göras annorlunda?
- Hur kan man förebygga och stoppa mobbning?

CITAT OM MOBBINGEN

- ”... det förtydligas med grimaser och knuffar ...” (s. 8)
- ”Då blev han arg, så arg att han grät. Det var succé.” (s 8)
- ”En bit in på hösten var det någon som fick långtråkigt och startade en ny omgång av reta Noa.” (s. 13)
- ”En bit in på hösten var det någon som fick långtråkigt och startade en ny omgång av reta Noa.” (s. 13)

- ”Några flickor från parallellklassen var så vana att gnola Gubben Noak att de gjorde det liksom tank-spritt.” (s. 13)
- ”Någon andades i andra änden. Någon väste sakta och eftertryckligt: Fetto!” (s. 14)

CITAT OM SKOLPERSONALENS AGERANDE

- ”Läraren i fyran där de besvärligaste barnen gick tyckte att det bara var tjafs.” (s. 9)
- ”Det enklaste var att Noa slapp gå ut.” (s. 9)
- ”Och även om han ofta blev retad hade han väl aldrig blivit slagen, eller hur? Mobbning kunde man väl ändå inte kalla det?” (s. 12)
- ”Skolan tillsatte en ny ’mobbningsgrupp’, som gjorde lika lite skillnad som den förra.” (s. 13)
- ”När den numera manlige klassföreståndaren rapporterade händelsen för föräldrarna anade Malin en glimt av belåtenhet i hans blick: att Noa äntligen hade lärt sig ge svar på tal.” (s. 14)

SKRIVUPPGIFTER

FRYS! Skolåren rullar på men ingenting förändras för Noa. Välj ett tillfälle i novellen när du skulle vilja bryta handlingen och låta något helt annat hända som gör att tillvaron blir bättre för Noa. När skulle du stoppa handlingen? Varför just där? Vad skulle behöva hända eller förändras för att Noa ska få det bättre? Skriv ett blogg-inlägg där du kort presenterar novellen kort och beskriver när och hur du skulle vilja förändra handlingen.

SKOLAVSLUTNINGEN. När Noas namn ropas upp i kyrkan sista skoldagen börjar ”någon” applådera. Tänk dig att du är denna ”någon” – en av eleverna på skolan. Eftersom novellen inte ger några svar bestämmer du själv: Varför börjar du applådera? Vad har du för relation till Noa? Vilka tankar far genom ditt huvud när du ser honom göra sin segergest? Hur ser du på ditt eget agerande under hans skoltid? Skriv en berättelse om skolavslutningen ur ”någons” perspektiv.

MITT TIPS. Ett ungdomsmagasin vill trycka en novell i sin tidning. Du har precis läst *Början* och bestämmer dig för att rekommendera den. Skriv ett brev till tidningens redaktion och berätta om novellen (handling, miljö, personer etc.) och förklara varför du tror att novellen passar unga läsare. Vilka tankar och frågor väcker novellen? Vad gör den intressant och angelägen?

NOVELLANALYS. Gör en textnära analys av novellen. Utgå från "Samtala om texten"-frågorna när du gör din analys, men skriv en sammanhängande text där du väver samman dina svar.

OM JAG FÅR BESTÄMMA

Låt eleverna samla sina intryck av läsningen genom att laborera med novellens omslag och titel. Här är några förslag på uppgifter.

EN NY TITEL. Ge novellen en ny titel. Förklara varför din nya titel passar så bra till novellen, så som du läser och uppfattar den.

ETT NYTT OMSLAG. Gör ett förslag på ett nytt omslag. Teckna, måla eller gör ett collage. Du bestämmer själv om du vill utgå från stämningen i berättelsen, en central scen eller den övergripande handlingen när du gör ditt omslag.

EN NY BAKSIDESTEXT. På bokens baksida finns ett kort utdrag ur novellen. Välj ett eget utdrag på fem sex meningar som du tycker fungerar bättre som baksidestext.

TEMALÄSNING

Här är förslag på andra noveller från Novellix som kan passa att läsa tillsammans med *Början* på temat "Uppväxt":

- *Ojura* av Stina Stoor
- *Man kan vinka till varandra från balkongerna* av Elsa Billgren
- *Shuno* av Dogge Doggelito

